

Družstvo

Pro posouzení, zda členská schůze platně přijala napadané usnesení (jde-li - alespoň zčásti - o usnesení členské schůze), je nezbytné zjistit, jak stanovy družstva upravují pravidla rozhodování členské schůze a kolik členů družstva bylo při hlasování o návrhu tohoto usnesení přítomno na zasedání členské schůze. Teprve poté lze uzavřít, zda členská schůze byla při přijímání tohoto usnesení usnášeníschopná (§ 644 z. o. k.) a zda pro navrhované usnesení byla odevzdána potřebná většina hlasů (§ 645 z. o. k.).

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 27 Cdo 445/2018-142, ze dne 11.12.2019)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatelů a) O. P., narozeného XY, a b) L. P., narozené XY, obou bytem XY, zastoupených JUDr. Ing. T.B., advokátem, se sídlem v Č.B., za účasti Zemědělsko obchodního družstva XY, se sídlem XY, zastoupeného J.L., advokátem, se sídlem v P., o vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 71 Cm 205/2014, o dovolání navrhovatelů proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 6. 2017, č. j. 7 Cmo 47/2016-111, tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 6. 2017, č. j. 7 Cmo 47/2016-111, se v části prvního výroku, již odvolací soud potvrdil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 9. 2015, č. j. 71 Cm 205/2014-75, v části výroku I., a ve druhém výroku ruší. Současně se ruší usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 9. 2015, č. j. 71 Cm 205/2014-75, v části výroku I., již soud prvního stupně zamítl návrh na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze Zemědělsko obchodního družstva XY konané dne 6. 6. 2014 přijatého „k bodu 10. programu této členské schůze - schválení usnesení členské schůze“, a ve výroku II., a věc se v tomto rozsahu vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

[1] Městský soud v Praze usnesením ze dne 22. 9. 2015, č. j. 71 Cm 205/2014-75, zamítl návrh na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze Zemědělsko obchodního družstva XY (dále též jen „družstvo“) konané dne 6. 6. 2014 (dále též jen „členská schůze“), a to konkrétně neplatnosti „usnesení přijatých k bodu 6. programu - projednání a schválení nových stanov družstva a k bodu 10. programu této členské schůze - schválení usnesení členské schůze“ (výrok I.), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok II.).

[2] Vyšel přitom mimo jiné z toho, že:

- 1) Členům družstva byly rozeslány, případně přímo do jejich rukou předány, pozvánky na členskou schůzi. Přílohou pozvánky byl program členské schůze, časy svozů účastníků členské schůze, pokud jde o jízdu autobusem, a plné moci. Přílohou pozvánky nebyl návrh změn stanov, které měly být přijímány na členské schůzi, ani návrh usnesení o změně stanov.
- 2) Na členské schůzi členové hlasovali mimo jiné o schválení nových stanov družstva (bod 6. programu). Při hlasování o tomto bodu bylo přítomno celkem 123 členů, pro schválení stanov se vyslovilo 86 členů, 25 členů bylo proti a 12 členů se zdrželo.
- 3) V rámci závěrečného bodu 10. programu členská schůze hlasovala o „schválení usnesení členské schůze“. Při tomto hlasování se sčítaly hlasy proti schválení a hlasy těch, kteří se zdrželi hlasování. Hlasy pro schválení usnesení se následně dopočítávaly. Při sčítání hlasů se vycházelo ze základních údajů při prezentaci, počáteční údaj o počtu přítomných členů se neupravoval, ačkoliv před

hlasováním někteří členové družstva z místa konání členské schůze již odešli.

[3] Na takto ustaveném základě soud uzavřel, že usnesení členské schůze o schválení nových stanov bylo přijato potřebnou většinou a že jeho obsah a způsob přijetí jsou v souladu se zákonem a stanovami družstva.

[4] Jde-li o „přijetí bodu 10. označeného v programu členské schůze jako schválení usnesení členské schůze“, soud měl za to, že tento bod „měl být jakýmsi všeobjímajícím, schvalujícím jednotlivé body usnesení členské schůze, ke kterým bylo hlasováno odděleně“, a že „jeho právní povaha je velmi problematická“. Podle soudu bylo „třeba přihlédnout k výsledkům hlasování, pokud jde o jednotlivé body programu jako takového, ale stěží lze hodnotit nějakým způsobem tento bod, označený jako schválení usnesení členské schůze. Pokud by snad soud přistoupil na filosofii navrhovatelů, že tam již nebyl dostatečný počet hlasujících členů, resp. že se hlasy nesčítaly řádně, pak by muselo dojít k tomu, že by soud stěží mohl vyhodnotit za řádně projednanou a prohlasovanou i volbu předsedy, místopředsedy a ostatních členů představenstva, resp. hlasování o všech předchozích bodech“. Soud považoval tento bod programu členské schůze již za nadbytečný a hlasování o něm podle něj nemohlo „vypovídat nic o povaze předešlých hlasování k jednotlivým konkrétním bodům programu“.

[5] Vrchní soud v Praze k odvolání navrhovatelů v záhlaví označeným usnesením rozhodnutí soudu prvního stupně v části výroku I. změnil tak, že vyslovil neplatnost usnesení členské schůze, kterým byly schváleny nové stanovы družstva, ve zbývající části výrok I. rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil (první výrok) a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (druhý výrok).

[6] Odvolací soud, na rozdíl od soudu prvního stupně, dospěl k závěru, podle něhož došlo k porušení kogentního ustanovení § 637 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [dále též jen „z. o. k.“]. Usnesení členské schůze o schválení nových stanov proto posoudil jako neplatné.

[7] Co se týče „požadavku navrhovatelů na vyslovení neplatnosti bodu 10. programu napadené členské schůze“, odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, podle něhož nelze tomuto návrhu vyhovět. „Jen pro úplnost“ dodal, že na konci zápisu vyhotoveném zapisovatelkou M. V. je „uveden nadpis ‚návrh usnesení z členské schůze družstva‘. Pod ním je uvedeno 7 bodů usnesení, přičemž v bodě 5 je uvedeno: Členská schůze schvaluje stanovы družstva; pod tím je uvedeno: Usnesení bylo většinou hlasů odsouhlaseno, 5 členů bylo proti, 47 členů se zdrželo. Usnesení není označeno jako bod 10; navíc členská schůze o přijetí nových stanov hlasovala pouze jednou (stejně jako např. o volbě představenstva), což bylo osvědčeno notářským zápisem sepsaným notářkou L.N.K.“.

[8] Proti usnesení odvolacího soudu v části prvního výroku, jíž odvolací soud potvrdil část výroku I. rozhodnutí soudu prvního stupně, a proti druhému výroku tohoto usnesení podali navrhovatelé dovolání, jehož přípustnost opírají o § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), majíce za to, že v rozhodovací praxi odvolacího soudu dosud nebyly vyřešeny následující otázky, na kterých napadené rozhodnutí spočívá:

- 1) „zda je důvodem pro nevyhovění návrhu na neplatnost usnesení členské schůze družstva bez dalšího automaticky ta skutečnost, že se jedná o shrnující závěrečné usnesení, kterým členská schůze z části pouze potvrdila svá již předtím přijatá dílčí usnesení (s odůvodněním, že jeho ‚právní povaha je velmi problematická‘ a takový bod schůze se soudu jeví jako nadbytečný), a to za situace, kdy shrnující usnesení obsahuje body, o kterých členská schůze předtím nehlasovala, a mohly tedy být odsouhlaseny právě jen tímto závěrečným usnesením“,
- 2) „zda právě taková povaha shrnujícího závěrečného usnesení v té části, ve které jsou znovu hlasována, resp. potvrzována předchozí usnesení členské schůze o již odhlasovaných návrzích, není důvodem pro vyslovení neplatnosti takového usnesení“,

3) „zda lze považovat za platné usnesení členské schůze v případě, kdy k počítání hlasů došlo v rozporu se stanovami, kdy není evidován počet hlasů odevzdaných ‚pro‘ přijetí usnesení a existuje důvodná pochybnost, že jich nebyla většina potřebná pro přijetí usnesení členské schůze“, a 4) „zda je z hlediska přiznání nároku na náhradu nákladů v řízení o neplatnost usnesení členské schůze družstva určována úspěšnost ve věci pouze formálně počtem napadených usnesení členské schůze nebo především počtem, významem a rozsahem námitek uplatněných v návrhu“.

[9] Dovolatelé uvádí, že usnesení „údajně“ přijaté pod bodem 10. programu členské schůze lze jen těžko považovat za platně schválené, neboť „z ničeho“ nelze dovodit, kolik hlasů bylo pro přijetí, kolik proti a kolik se zdrželo. Toto usnesení navíc bylo přijato v rozporu se stanovami družstva, z nichž plyne, že počet hlasů je závislý na výši členských vkladů. Při hlasování o navrženém souhrnném usnesení členské schůze v rámci bodu 10. nelze zjistit ani dopočítat počet přítomných hlasujících, natož počet hlasů podle velikosti podílů.

[10] Dovolatelé namítají, že ačkoliv byl jednoznačně prokázán nezákonný způsob hlasování o bodu 10. programu, soudy nedovodily žádné právní závěry o platnosti, neplatnosti či nicotnosti tohoto usnesení členské schůze.

[11] Podle přesvědčení dovolatelů nebylo před hlasováním o závěrečném usnesení odděleně hlasováno o schválení účetní závěrky pod bodem 5. programu, o vzetí na vědomí zpráv pod body 3. a 4. programu či o schválení zprávy mandátové komise, „k schválení usnesení v těchto bodech tedy mohlo dojít právě a jen schválením závěrečného usnesení“. Domáhání se vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze družstva přijatého k bodu 10. programu proto navrhovatelé nepovažují za projev formalismu a považují hlasování členské schůze v tomto bodě za právně významné.

[12] Dovolatelé mají dále za to, že je zcela nemorální, aby za situace, kdy byli se svým návrhem v podstatné části úspěšní a jejich neúspěch lze považovat pouze za nepatrný, byli nuceni nést v plném rozsahu náklady právního zastoupení. Pro dovolatele bylo stěžejní dosáhnout vyslovení neplatnosti nových stanov družstva, a to z důvodu zcela nezákonného postupu, které družstvo za účelem jejich schválení zvolilo. Při příležitosti podání návrhu na neplatnost usnesení členské schůze museli dovolatelé upozornit též na protiprávní praktiky družstva týkající se způsobu hlasování a schválení závěrečného usnesení. Rozhodně se však nejednalo o hlavní důvod podání návrhu na vyslovení neplatnosti členské schůze.

[13] Konečně dovolatelé namítají, že usnesení odvolacího soudu trpí závažnou vadou spočívající „v naprostém nedostatku jeho odůvodnění“.

[14] Dovolatelé navrhují, aby dovolací soud usnesení odvolacího soudu v napadeném rozsahu zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení.

[15] Družstvo se k dovolání navrhovatelů nevyjádřilo.

[16] Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro řešení otázek 1) a 2), v rozhodování dovolacího soudu v souvislostech popsanych v dovolání dosud neřešených, a pro řešení otázky 3), při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu.

[17] Podle § 545 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“), právní jednání vyvolává právní následky, které jsou v něm vyjádřeny, jakož i právní následky plynoucí ze zákona, dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe stran.

[18] Podle § 45 odst. 3 z. o. k. ustanovení občanského zákoníku o zdánlivém právním jednání, o neplatnosti právních jednání, omylu a následcích neplatnosti právního jednání se na rozhodnutí orgánu obchodní korporace s výjimkou povinnosti nahradit újmu způsobenou neplatným právním

jednáním nepoužijí.

[19] Podle § 663 z. o. k. se může každý člen družstva, člen představenstva nebo kontrolní komise nebo likvidátor dovolávat neplatnosti usnesení členské schůze podle ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti usnesení členské schůze spolku pro rozpor s právními předpisy nebo stanovami. Bylo-li rozhodnuto mimo členskou schůzi, právo podat návrh zanikne uplynutím 3 měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl nebo mohl dozvědět o přijetí rozhodnutí podle § 652 až 655 (odstavec první). Nebylo-li právo podle odstavce 1 uplatněno v zákonné lhůtě, případně nebylo-li návrhu na vyslovení neplatnosti vyhověno, nelze platnost usnesení členské schůze již přezkoumávat, ledaže jiný právní předpis stanoví jinak (odstavec druhý).

[20] Podle § 259 o. z. právo dovolat se neplatnosti rozhodnutí zaniká do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel o rozhodnutí dozvěděl nebo mohl dozvědět, nejpozději však do jednoho roku od přijetí rozhodnutí.

I. K povaze „shrnujícího závěrečného“ usnesení členské schůze družstva.

[21] Na rozdíl od právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. 1 Odo 88/97), je s účinností od 1. 1. 2014 usnesení členské schůze družstva právním jednáním (§ 45 odst. 3 z. o. k. ve spojení s § 545 a násl. o. z.), tj. projevem vůle (přičitatelným družstvu), který je zaměřen na vyvolání určitých právních následků, jež právní řád s takovým projevem vůle spojuje.

[22] Závěrečné „usnesení“ členské schůze družstva, jehož obsahem je pouhé shrnutí již předtím (na stejném zasedání) přijatých usnesení členské schůze, bez vůle způsobit následky jiné než těmito již přijatými usneseními vyvolané, tak není rozhodnutím orgánu družstva majícím povahu právního jednání, nýbrž jen deklarací o tom, že k přijetí v něm vypočtených usnesení došlo. Jelikož touto deklarací nemůže být jakkoliv zasaženo do právního postavení družstva, jeho členů či dalších osob (například členů volených orgánů družstva), nepodléhá její posouzení soudnímu přezkumu v režimu § 663 z. o. k. Návrh na vyslovení neplatnosti takového „shrnujícího závěrečného“ usnesení členské schůze je proto nutné jako nedůvodný zamítnout.

[23] Bylo-li by však v závěrečném „usnesení“ členské schůze (vedle již přijatých usnesení) zahrnuto též usnesení členské schůze o záležitosti, jež ve skutečnosti dosud nebyla členskou schůzí rozhodnuta, je nutné je v tomto rozsahu považovat za rozhodnutí orgánu družstva mající povahu právního jednání, jehož platnost podléhá soudnímu přezkumu.

[24] V poměrech projednávané věci se odvolací soud (stejně jako soud prvního stupně) dostatečně nezabýval obsahem „usnesení“ přijatého členskou schůzí v rámci bodu 10. programu. Nelze proto najisto postavit, zda přijaté „usnesení“ má povahu pouhé deklarace o tom, že členská schůze v průběhu svého zasedání přijala vyjmenovaná dílčí usnesení, anebo zda tímto „usnesením“ bylo též rozhodnuto o záležitostech v průběhu zasedání členské schůze dosud nerozhodnutých (neřešených). Závěr odvolacího soudu, podle něhož usnesení schválené pod bodem 10. programu mělo povahu „rozhodnutí všeobjímajícího“, schvalujícího jednotlivé body usnesení členské schůze, ke kterým bylo hlasováno odděleně, je tudíž předčasné.

II. Ke zjišťování výsledku hlasování a k následkům nedostatku usnášeníschopnosti či nedostatečného počtu hlasů odevzdaných pro přijetí usnesení členské schůze.

[25] Již v rozsudku ze dne 5. 11. 2002, sp. zn. 29 Odo 41/2002, uveřejněném pod číslem 25/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, Nejvyšší soud formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož družstvo je povinno při přijetí každého usnesení členské schůze zjišťovat, resp. uvést do zápisu, zda

je členská schůze usnášeníschopná a kolik hlasů bylo pro přijetí usnesení, kolik proti a kolik se zdrželo hlasování. Neobsahuje-li zápis tyto údaje, je na družstvu, aby v řízení o vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze tyto skutečnosti prokázalo jiným způsobem.

[26] Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu se dále podává, že:

1) Případný nedostatek usnášeníschopnosti valné hromady či nedostatečný počet hlasů odevzdaných pro přijetí usnesení valné hromady je zásadně důvodem neplatnosti (a nikoliv nicotnosti) usnesení valné hromady.

2) Závěr, podle kterého je případný nedostatek usnášeníschopnosti valné hromady či nedostatečný počet hlasů odevzdaných pro přijetí usnesení valné hromady zásadně důvodem neplatnosti usnesení valné hromady, a nikoliv vadou, pro kterou se na takové usnesení hledí, jako by nebylo přijato (srov. zejména § 45 odst. 1 a 2 z. o. k.), se prosadí i v poměrech právní úpravy účinné od 1. 1. 2014.

[27] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2017, sp. zn. 29 Cdo 1104/2016, uveřejněné pod číslem 62/2018 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a v něm citovanou judikaturu. Tyto závěry se přitom prosadí i v poměrech družstva.

[28] Jak plyne ze skutkových zjištění, z nichž odvolací soud vycházel, při hlasování o závěrečném usnesení se počítaly pouze hlasy „proti“ a „kdo se zdržel“. Hlasy „pro“ se následně dopočítávaly.

[29] Způsob, jakým členové družstva hlasují na zasedání členské schůze (např. zvednutím ruky, hlasovacími lístky, aklačnicemi atd.), jakož i způsob, jak se ověřuje dosažení většiny potřebné pro přijetí usnesení, by měly být (jako součást pravidel rozhodování členské schůze) uvedeny ve stanovách družstva [§ 553 písm. e) z. o. k.].

[30] Určují-li stanovy družstva například, že členové družstva „výslovně“ projevují svoji vůli tak, že odevzdávají hlasy (stanovami určeným způsobem) pouze pro a proti návrhu usnesení, přičemž u ostatních přítomných členů (kteří nehlasovali ani pro, ani proti) platí, že se zdrželi hlasování, nemusí ti členové družstva, kteří se chtějí zdržet hlasování, projevovat svoji vůli „výslovně“ (postačí, když jsou přítomni a nehlasují ani pro, ani proti návrhu usnesení); srov. v podrobnostech usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2019, sp. zn. 27 Cdo 1951/2018.

[31] Vyloučit nelze ani takovou úpravu způsobu hlasování (a počítání hlasů), kdy své hlasy odevzdají (stanovami určeným způsobem) toliko ti přítomní členové, kteří hlasují proti a kteří se zdržují hlasování, s tím, že ostatní přítomní členové s návrhem usnesení souhlasí (platí, že hlasují pro návrh usnesení). Nicméně, při tomto způsobu hlasování (a počítání potřebné většiny) je o to více nezbytné, aby před každým hlasováním bylo ověřeno (a následně uvedeno v zápisu z členské schůze), kolik členů družstva je aktuálně přítomných na zasedání členské schůze (srov. judikaturu citovanou výše).

[32] Neurčují-li však stanovy družstva [v rámci náležitosti uvedené v § 553 písm. e) z. o. k.] něco jiného, projevuje každý přítomný člen družstva svoji vůli (to, zda hlasuje v konkrétním případě pro návrh usnesení, proti tomuto návrhu, či zda se zdržuje hlasování) „výslovně“; v takovém případě zásadně nelze z toho, že neučiní nic, dovozovat, že hlasoval pro návrh usnesení.

[33] Pro posouzení, zda členská schůze platně přijala napadané usnesení (jde-li - alespoň zčásti - o usnesení členské schůze; viz výše), je tudíž nezbytné zjistit, jak stanovy družstva upravují pravidla rozhodování členské schůze a kolik členů družstva bylo při hlasování o návrhu tohoto usnesení přítomno na zasedání členské schůze. Teprve poté lze uzavřít, zda členská schůze byla při přijímání tohoto usnesení usnášeníschopná (§ 644 z. o. k.) a zda pro navrhované usnesení byla odevzdána potřebná většina hlasů (§ 645 z. o. k.).

[34] Nejvyšší soud - aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) a aniž se pro

nadbytečnost zabýval dalšími námitkami dovolatele týkajícími se nákladového výroku napadeného rozhodnutí – proto zrušil podle § 243e odst. 1 o. s. ř. usnesení odvolacího soudu v části prvního výroku, již bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně v části výroku I., jakož i v závislém výroku o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Důvody, pro které nemohlo obstát usnesení odvolacího soudu, dopadají i na rozhodnutí soudu prvního stupně; Nejvyšší soud proto zrušil (v odpovídajícím rozsahu) i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

[35] Právní názor dovolacího soudu je pro soudy nižších stupňů závazný (§ 243g odst. 1 část první věty za středníkem o. s. ř., § 226 odst. 1 o. s. ř.).

[36] V novém rozhodnutí soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení, včetně řízení dovolacího (§ 243g odst. 1 o. s. ř.).

[37] Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 29. 9. 2017) se podává z části první, článku II bodu 2 zákona č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výděлку \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)